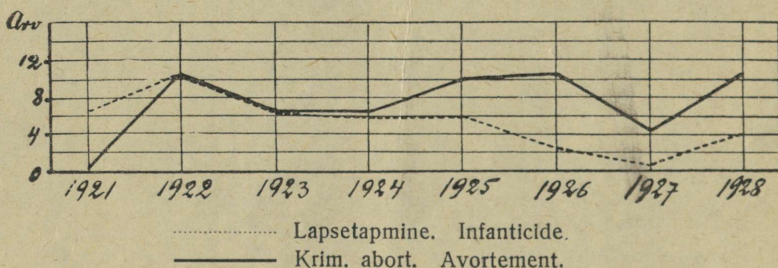

Koosolek riigikogus 23. novembril 1928. a. otsustas teatavasti ühehäälelise enamusega kunstt. abordi alla 3 kuud karistuse alla mitte kuuluvaks. Lõpphääletusel lükkati aga kogu peatükk tagasi. Uuel arutelusel loodetavasti parandatakse esimene samm ja hakkavad maksma meie kriminaalseadustiku eelkavas ettenähtud karistused, mis nii kui nii tunduvad pehmemad kui Vene omad, millised meil praegu maksvad.

Praegune Austria N.-S. § 145 määrab ka mitte lõpule viidud raseduse katkestamise (abordikatse) eest vanglakaristust 6 kuust kuni 1 aastani. Lapse isa, kui ta võttis osa sellest toimingust, kas aktiivselt või kaasteadjana, karistatakse samal määral. Isik, kes tegi abordi ilma ema nõusolekuta, kannab vangla karistust 1—5 aastani, kui aga sel puhul oli hädaohus ema elu, või tekkisid jäädavad tervisrikked, siis 5—10 aastani. Vastav § 218 Saksa N.-S. kõlab järgmiselt: „Rasedat naist, kes nimme surmab oma ihuvilja, karistatakse raske vanglaga (Zuchthaus) kuni 5 aastani. Pehmendavate asjaolude olemasolekul on karistuseks vangistus mitte alla 6 kuud. Samad karistused määratakse maksvad nende suhtes, kes raseda nõusolekul on teinud temale abordi või temale seks sisse andnud vastavaid vahendeid. § 220 järele karistatakse isikut, kes nimme surmas ihuvilja

Joon. 1. Lapsetapmise ja abordi surmajuhud instituudi lahangumaterjalis.

rasedal ilma selle nõusolekuta, raske vanglaga mitte alla 2 aasta. Kui see toiming lõppes ema surmaga, siis raske vanglaga mitte alla 10 aastat või isegi kogu eluajaks. Prantsuse Code pénale'is § 317 on ettenähtud vastavad karistused määratud nii abordi tegijale, kui ka naisele, kes laskis seda omale teha, raske vangistuse (réclusion) näol. S. S. S. R. on ainus maa, kus abort karistusvaba.

Kui peatuda küsimusel, missugune kolmest viisist oleks parim, kas õige ränk karistus (näit. kuni eluaegse sunnitööni), vähemad karistused, või täielik karistamatus, siis peab ütleva, et teine moodus, s. o. võrdlemisi kerged karistused, on kõige vastuvõetavamad. Liiga rasked karistused määratakse sageli õigeks mõistvaid otsusi, eriti riiges, kus olemas vanutatud meeste kohtud. L a c a s s a g n e andmeil on Lyonis 150 ämmaemandat, kellest paljud teevad aastas keskmiselt 150 aborti. Võttes keskmisena 100 ja oletades, et aborte teevad 150 ämmaemandast 100, siis saadakse aastas 10000 aborti, kuna samal ajal on Lyonis normaalseid sünde 8—9000, seega vahetõrge abordi ja normaalse sünni vahel 1,3—1,1:1 viimase kahjuks. Autori arvates on muude põhjuste kõrval ka sagedane õigeks mõistev kohtuotsus abordi tegemise eest süüdi viimase rohkuses ja iga-aastases järjekindlas juurdekasvus.

Moodus aborti üldse mitte karistada, või vähemalt mitte alla 3 kuud, on liiga järsk ja suure riisikoga seotud samm. On avaldatud arvamisi, et rahvas oma enamikus ei pea aborti mingiks kuriteoks (Leesment'i kõne riigikogus). Kui see oletus õige on, siis abordi karistusest vabastamine kinnitab omalt poolt seda rahva usku ja siis ei ole abordi tegemisel üldse enam mingeid piire. Usun, et just karistused on siiski neid peafaktoreid, mis hoiavad inimesi vaos ja mitte ainult käesoleval, vaid ka muil aladel.

Praegusajal, kus vast mõne aasta eest lõppenud sõjad ja revolutsioonid on segi paisanud igasugused mõisted moraalist, annab meile abordi karistuse alla mittekuulumine kahtlemata mitte paremaid tagajärgi, kui vastav samm meie suures naaberriigis S. S. R-is.

Tartu ülikooli kohtul. arstitead. instituudi lahangumaterjalis I. VIII. 1920 — I. XII. 1928 on surmajuhte kunstliku abordi tagajärjel 64, s. o. 5,5% kogu lahangumaterjalist. *) Vaadeldes neid juhte üksikute aastate viisi (v. joonis 1), näeme üldist kalduvust tõusule väheste kõikumisega vastupidises suunas (a. 1923 ja 1927), kuna lapsetapmistest arv pigemini näikse olevat kahanemas.

Et käesoleval juhul tulevad vaatlusele vaid abordijuhud, mis lõppenud ema surmaga, siis ei saa avaldada mingeid siduvaid andmeid abordi liikumise kohta meil üldse, peab aga siiski arvama, et abortide üldarv vahest samuti näitab järjekindlat tõusu ja vahest palju järsumat, kui juhtude oma, kus abordi lõpptulemuseks oli ema surm, sest peab eeldama, et aastate jooksul areneb ka abordi tehnika viimistlemise suunas, samuti suure konkurentsi ja ka mõnel muul põhjusel ei kohku tagasi aborte tegemast ka mõnedki arstid; sellega on mõeldav ka surmajuhtude arvu vähenemine suhteliselt abortide üldarvule.

Tab. I. Abordi surmajuhud nende päritolu järele.

Elukoht	1920 VIII— XII	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928 I.I — I.XII	Kokku	%
Tartu linn	1	—	1	—	3	1	6	4	2	18	28,2
Tartumaa	—	1	3	7	2	7	3	—	7	30	46,8
Muud linnad ja maak.	—	—	1	—	—	1	2	1	2	7	11,0
Elukoht tead- mata	—	—	6	—	2	1	—	—	—	9	14,0
	1	1	11	7	7	10	11	5	11	64	

Tartu Ülikooli kohtul. arstitead. inst. on tulnud lahangujuhud peamiselt Tartu linnast ja maakonnast. Tab. I näeme, et 28,2% juhtudest langeb linlaste peale, kuna 46,8% juhte on Tartu maakonnast. Muudest linnadest on esitatud Tallinn ja Tapa, kumbki ühe juhuga, maakondadest Valga ja Virumaa; 9 juhul (14%) on elukoht märkimata. See suhe ei

*) Nende hulgas kaks emaka ekspertiisi, üks hauast välja kaevatud, teine lahatud Tartu Ülik. patol.-inst.

õigusta aga veel mitte oletust, et tegelikult abortide arv oleks Tartu maakonnas suurem kui linnas, vaid suurem abordisuremus maal on kergesti seletatav sellega, et maalased pööravad raseduse katkestamise otstarbel igasuguste maaeitude poole, kuna linlasele on kättesaadavam vastava eriteadlase (ämmaemanda, arsti) abi.

Liigitades käesolevaid juhte rahvuse järele, näeme esinemas ainult kahte rahvust, eestlasi 90,6%-ga ja venelasi (peamiselt Peipsi äärest) 7,8%.

Liigitus ea järele annab suurima arvu juhte (26,5%) 20—25 eluaastal, teisel kohal (21,8%) on eluaastad 35—40-ni, kolmandal — eluaastad 25—30-ni, kõige noorem surmasaanu on 16 ja kõige vanem 43 aastane (v. tab. II).

Tab. II. Abordi surmajuhud eluea järele.

Eluiga	1920 VIII— XII	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928 I.I.— I.XII	Kokku	%
Alla 20 a.	—	—	2	—	—	—	1	—	2	5	7,8
20 — 25	1	—	2	2	—	4	3	1	4	17	26,5
25 — 30	—	1	1	1	1	3	2	2	1	12	19,0
30 — 35	—	—	2	1	1	—	4	—	1	9	14,0
35 — 40	—	—	3	3	2	1	1	1	3	14	21,8
üle 40	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	3,1
Eluiga teadmata	—	—	1	—	2	2	—	—	—	5	7,8
	1	1	11	7	7	10	11	5	11	64	

Perekonnaseisu järele annavad suurima arvu abordi-surmajuhete abielunaised (37,5%), teisel kohal on vallalised (34,4%) [v. tab. III]. Perekonnaseis on märkimata 13 juhul (20,3%). Vaadeldes lähemalt vastavat tabelit, näeme esimesil aastail vallaliste ülekaalu, järgmisil aastail kaasuvad neile abielunaised, andes peaaegu võrdse arvu esimesiga, kuna

Tab. III. Abordi surmajuhud perekonnaseisu järele.

Perekonna seis	1920 VIII—XII	1921 I—XII	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928 I.I.— I.XII	Kokku	%
Vallalisi	1	—	5	3	1	4	3	2	3	22	34,4
Abielus	—	—	—	2	3	4	5	2	8	24	37,5
Vabas abielus	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	4,7
Leski	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	3,1
Lahutatuid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Perek. seis teadmata	—	1	4	2	3	2	—	1	—	13	20,3
	1	1	11	7	7	10	11	5	11	64	

1926. ja 1928. a. on ülekaal juba viimaste käes. Keskmise abielusolevate ja vallaliste suhe on 1,1:1 viimaste kahjuks. Patek'i andmeil sama suhe samail aastail Münchenis ka 1,1:1. Jälgime eraldi abordisurmajuhte abieluliste seas, leiame, et siin vaid paaril juhul on tegemist mitme (kuni 4) lapse emaga, enamik on kas ühe lapse emad või lastetud. Nii ei ole mõeldav aborti tegemise põhjuseks suur laste arv, vaid kaaluvamaks põhjuseks on juhtude enamikul kartus isikliku vabaduse ja heaolu kaotuse ees. Meie maa territoriaalse väiksuse tõttu on linna ja maa vaheline kokkupuutumine õige hõlpus ja meie maalane ei ole jäänud puutumata linna mõjudest. Ei saa eitada ka kirikust ja üldse usust võõrdumise halbu tagajärgi moraalse tasapinna languse mõttes. Toon iseloomustava näitena ühe meie rahvasaadiku (Fuks) suure paatosega öeldud lause riigikogus: „Maa naine on viimasel ajal palju arenenud, ta ei taha enam olla lastevabrik ja tööori, vaid ka tema nõuab puhkeaga ja inimväärst“ (autori sõrendus).

Abort vallalisel naisel võiks veel leida mitmesuguseid vabandavaid põhjendusi, millega võiks arvestada, kuid abielunaisel, kel ühtegi või ükskaks last, on motiiv raseduse katkestamisel enamikul juhtudest ikka põhjendamatü ja siin peab kirjutama need hulgalised abordijuhud abieluliste seas, nüüdisaja abielu vildakule moraalele, kus esiplaanil isiklike majandusliste kui ka seksuaalhuvide ja mõnususste jaht.

Tab. IV. Aborti surmajuhud elukutse järele.

Amet	1920 1. VIII - 31. XII	1921 1. I - 31. XII	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928 1. I - 1. XII	Kokku	%
Põllutööl.	—	1	3	5	1	3	3	1	—	17	26,5
Lihttööl.	—	—	—	—	—	1	1	1	—	3	4,7
Käsitööl.	—	—	—	—	—	1	3	—	2	6	9,4
Majateen.	—	—	—	—	1	2	—	—	2	5	7,8
Kodune talitus	—	—	—	—	3	1	1	1	6	12	18,8
Ametnik	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1,6
Kooliõpil.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1,6
Amet teadmata	1	—	8	2	2	2	3	1	—	19	29,6
	1	1	11	7	7	10	11	5	11	64	

Edasi, jälgides liigitust ameti resp. elukutse järele (v. tab. IV), saame suurima juhtude arvu (26,5%) põllutöölise seas, teisel kohal on naised, kelle tööks on kodune talitus (18%), neile järgnevad käsitöölised (9,4%) ja majateenijad (7,8%). Intelligentsi esindajaid on kaks, üks kontoriametnik ja üks algkooli õpilane. Kui vaatleme aega, millal rasedus katkestatud (v. tab. V), saame suurima arvu kunstt. aborte letaalse tagajärjega teisel lootekuul (31,3%); iga järgneva kuuga väheneb see arv.

Raseduse katkestamiseks tarvitavad vahendid on peamiselt mitmesugused kõvad vahendid (tõmbid ja teravad), vedelikud, mida süstitakse emaka õõnde (lihtne vesi, desinf. vedelikud) ja kolmandaks mitmesugused mürgained.

Lahangu leidude koostamisel selgus, et üle 50% juhtudest leidis vigastusi suguelundeis (emakas, eriti selle kaelal ja tupes). Neist limanaha vigastusi (pindmisi ja süvasid) 27 juhul, emaka perforatsioon 7, platsenta perforatsioon 1. Seesuguste vigastuste leid laseb oletada abordi toimetamist mehaaniliselt teel mõne kõva asjaga (näit. kürett, kateeter, aga ka sukavarras, puupulk jne.). Erandlikel juhtudel on vigastused tekitatud

Tab. V. Abordi surmajuhud, lootekuude järele, millal toimunud abort.

Mitmend. kuul abort toimunud	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928		
II	1	—	2	2	2	1	4	—	8	20	31,3
III	—	1	1	1	1	1	3	—	2	10	15,6
IV	—	—	2	1	—	3	—	1	—	7	10,9
V	—	—	—	—	1	—	1	1	1	4	6,3
VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII	—	—	1	1	1	—	—	—	—	3	4,7
VIII	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1,6
Peale VIII lootekuud	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1,6
Märkimata	—	—	4	2	1	5	3	3	—	18	28,0
	1	1	11	7	7	10	11	5	11	64	

terava lusikaga arsti poolt tavalise abrasiooni puhul. Ülejäänud juhtudel vigastusi ei leidunud. Neist oli teada et ühel juhul süstiti emakaõõnde mingit vedelikku ja ühel juhul oli võetud sisse abortiivumina arseeni. Teine säärane arseeni sissevõtmise juht arvati enesetapete hulka (G. Rooks), sest siin näis tõenäolikumana arseeni sissevõtmine enesetappe otstarbel, kuna olev rasedus ehk pigemini võis olla enesetappe põhjuseks. Surmapõhjuseks osutusid 54 juhul (64-jast) üldine veremürgistus (*septicæmia*), kõhukelme-põletiku ja muude tüsistustega. Kõigil neil juhtudel olid viidud pisikud emakasse kahtlemata väljastpoolt, raseduse kunstehisliku katkestamise puhul. Pisikud tekitasid kohaliku nakkuspesa, millest sai alguse üldnakkus ühes muude põletikkudega (*peritonitis*, *pneumonia*, *nephritis* etc.), kui ka vere üldmürgistus. Ühel juhul oli surmapõhjuseks õhkembolia emaka perforatsiooni puhul, 1 — arseenmürgistus, 6 juhul verekaotus, 1 aju apopleksia.

Ka muude maade statistikas näeme kõige sagedamini raseduse katkestamist mehaaniliselt, kuna igasuguste sisemiste mürgainete tarvitamine (*juniperus*, *sabina*, aaloe, safran, arseen, fosfor jne.) on võrdlemisi väike,

sest viimased ei anna pea kunagi loodetud tagajärgi, küll aga kutsuvad esile üldmürgistuse, sageli küllalt letaalse. Meil on viimasel ajal, eriti maal, abortiivumina moes kiniin, mis apteegis vabal müügil saadaval ja mida tarvitatakse õige suuris annuseis, kombineerituna kuumade kümbelusi jne. Surmavaid kiniinmürgistusi ei ole aga senini veel ilmsiks tulnud. Teine — suurem — osa surmajuhte, kus ei leidunud mingisuguseid vigastusi emakas, on kahtlemata samuti abordid, toimetatud mehaaniliselt; kuid siin on tõenäoliselt tarvitatud pehmemaid vahendeid (kummitorusid, kummikateetreid jne.) või on süstitud emakaõõnde mingit vedelikku, millised toimingud ei jäta teatavasti mingisuguseid jälgi vigastuste näol.

Näitena mõned huvitavamad abordijuhud käesolevas materjalis.

1. Taluteenija H. R., vallaline, oli rase I/II I. kuul. Ühel päeval läinud ühes oma peigmehe R-iga metsa, kus viimane katkestanud raseduse puupulga abil. R. oli tuntud aborditegijana. Lahangul selgus, et H. R.-il oli emakas läbi torgatud. Surm järgnes üldise veremürgistuse nähtusiga.

2. P. O. põllutöeline, abielus, oli rase IV/V I. kuul. Keegi külaeit katkestas raseduse puupulga emakasse viimisega. Ühe pulga murdumisel, tarvitas teist. P. O. talitas kodus mitu päeva, abordivahend emakas, kuni lõpuks haigustus ja suri. Lahangul selgus, et emakas oli läbi torgatud. Surmapõhjuseks oli üldine veremürgistus.

3. T. P., 27 a. vana, abielus, lasteta. Raseduse katkestas Tartu ämmaemand. Lahangul selgus platsenta perforatsioon. Surmapõhjus üldine veremürgistus.

4. L. T., 16 a. vana, vallaline, algkooli õpilane. Lahangul selgus, et oli olemas parempoolse munajuha rasedus. Vale diagnoosi tõttu oli katsutud katkestada rasedust mingi kõva asjaga, mis tekitas emaka kaela limanaha vigastuse. Siit sai alguse üldnakkus, mis lõppes surmaga.

A. Ibrus-Määr: Cas de mort causées par suite de l'avortement criminel, dans les registres des dissections faites à l'institut médico-légal de l'université de Tartu.

Cet article est basé à l'examen des 64 cas de mort par suite de l'avortement criminel, disséqués à l'institut de médecine légale de l'université de Tartu, durant la période I. VIII. 1920 — I. XII. 1928. La plus grande partie de cas (46,8%) se rapporte aux habitants du district de Tartu, la minorité (28,2%) à ceux de la ville. Cela s'explique par le fait, que les habitants de la campagne consultent plus souvent des matrones tandis que ceux de la ville ont la possibilité de se faire traiter par des spécialistes (médecin, sage-femme). Le nombre a un accroissement de ce chiffre surtout amenée. Notre statistique montre l'accroissement de ce chiffre surtout pour les femmes mariées, à un tel point que, dans les derniers temps il surpasse le nombre des avortements, opérés par les jeunes filles. La plupart des avortements est opérés durant le second mois de gestation, ensuite leur nombre, diminue graduellement. Nos données pathologo-anatomiques présentent 27 cas de lésion d'endometrium, 7 cas de perforation de l'uterus, un cas de perforation du placenta. On peut en conclure que le pluspart des avortements à été pratiquée au moyen d'intervention operative, et ce n'est que dans un cas seulement, que une dose d'arsenic à été prise à l'effet de provoquer l'avortement. Dans ces cas la septicaemie, est la cause le plus fréquente de la mort. Parmi les autres causes de la mort l'embolie pneumatique aussi que l'anémie par cause d'hémorragie devraient être intentées.

